

Miquel Llor. Cronologia

PILAR MONNÉ - IOLANDA PELEGRÍ

● Miquel Llor i Forcada va néixer a Barcelona el nou de maig de 1894 al segon pis del número 198 del passeig de Sant Joan. Fill de Francesc Llor Utesà i d'Empar Forcada Lloveras era el mitjà de dos germans més, Joan i Esperança.

● De part de mare provenia de família vigatana. La seva àvia, nascuda a Tossa de Mar, es va casar amb un fabricant de campanes de Vic, topant amb l'ambient més tancat d'aquesta ciutat. Llor va mantenir sempre una relació constant amb Vic i amb Tossa, relació que en el cas de Vic es reflecteix en la seva obra *Laura a la Ciutat dels Sants*.

● El pare, de l'Espluga de Francolí, topògraf, no tenia cap preocupació intel·lectual. Com que la mare morí jove i el pare era un home deslligat i desentès de la família, s'intensificà la unió i la compenetració entre els germans. A més, com que en Joan i en Miquel tenien un defecte físic molt visible, que els feia retrets i tímids, es decantaren afectivament, sobretot en Miquel, cap a la seva germana. Aquesta, malgrat l'ambient familiar poc propici, fou una persona de gustos refinats i d'inquietuds artístiques, de gran afinitat amb Llor, que l'ajudà sempre i que l'animà a escriure.

● Miquel Llor, que va fer els primers estudis en una escola de Gràcia, els va completar pel seu compte i amb notable esforç. Amb tot, va ser un home molt entès en tots els camps artístics: música, pintura, arquitectura... Bon coneixedor de diversos idiomes i molt preocupat per totes les coses referents a la seva llengua i cultura.

● El 12 de maig de 1915 és declarat inútil per al servei militar i el 13 de setembre del mateix any entra a treballar com a delineant a l'Energia Elèctrica de Catalunya.

● Des del 2 d'abril de 1918 fins al 28 de febrer de 1922, va treballar a la Secció Tècnica de la Maquinista Terrestre i Marítima. En sortí per ajudar el seu germà —agent de la Propietat Industrial—, en la tasca de fer patents i marques, altra vegada com a delineant.

● Durant aquests anys la vocació literària de Llor no estava

encara clarament definida, i uns anys més tard explica que fou aquesta «una època de desorientació en la qual no sabia què m'interessava més, si la música o la literatura, i escribia per a practicar-me en l'idioma».¹ Tanmateix, va assistir a uns cursos de literatura organitzats per la Mancomunitat i professats pel director de la Biblioteca de Catalunya, Jordi Rubió i Balaguer.

● El 13 d'abril de 1923 s'inscriu a la Secció de Literatura de l'Ateneu Barcelonès com a soci resident i és ací on es posa en contacte amb diversos grups preocupats per qüestions literàries i per la millora de la llengua, els quals l'animaren a escriure.

● El juny de 1925 publica la seva primera obra *Història grisa*, anteriorment titulada *Llibre del Sr. Jeroni*, que suposà una gran aportació al panorama aleshores gairebé estèril de la novel·la catalana. És l'any dels articles de Josep Maria de Sagarra i de Carles Riba que plantegen el problema d'una «generació sense novel·la».² Disputa en la qual van intervenir, entre d'altres, Joan Estelrich, Carles Soldevila, Agustí Esclasans, Lluís Via, Josep Carner i Maurici Serrahima.

● Fins al març de 1928 no publica la seva segona novel·la *Tàntal*, que provocà l'escàndol d'alguns lectors i fou la causa d'una polèmica sobre la seva moralitat entre els crítics Manuel de Montoliu i Domènec Guansé.³ Amb tot, l'obra va tenir molt èxit i l'any següent se'n feia una segona edició.

● El 31 de maig del mateix any 1928 l'anomenen vice-secretari de la secció de literatura de l'Ateneu, que alterna en anys successius amb el de secretari fins a 1936. En aquests anys (1928-29) entra a treballar a l'Ajuntament de Barcelona.

● L'any 1930 és un any molt prolífic quant a la producció literària. Tradueix *Les Caves du Vatican*, d'André Gide, i *I Malavoglia*, de Giovanni Verga, i treballa en una obra de teatre, que avui continua inèdita: *Pas de núvols*. Surt el seu primer llibre de contes, *L'endemà del dolor*, que el mes de novembre obté el premi extraordinari concedit per l'Ajuntament de Girona. En una en-

1. FERNANDO GUTIÉRREZ, *Del artista y su obra. Miguel Llor*, «El liberal», 26 de desembre de 1934.

2. J. M.ª DE SAGARRA, *La por a la novel·la*, «La Publicitat», 25 d'abril de 1925. CARLES RIBA, *Una generació sense novel·la*, conferència donada a l'Ateneu i recollida en *Els marges*, Barcelona, 1927, pp. 211-214.

3. M. DE MONTOLIU, *Miquel Llor: 'Tàntal'*, «La Veu de Catalunya», 19 de setembre de 1928. D. GUANSÉ, *La immoralitat de 'Tàntal'*, «La Nau», 30 d'agost de 1928. M. DE MONTOLIU, *Una novel·la immoral i les seves interpretacions*, «Catalunya social», núm. 381 (setembre 1928), 14-615. D. GUANSÉ, *El Senyor de Montoliu es desmenteix*, «La Nau», 17 de setembre de 1928. D. GUANSÉ, *Joves i vells*, «La Nau», 18 de setembre de 1928.

trevista⁴ sobre aquest darrer llibre, Llor parla dels escriptors que l'han influït més i, al costat de Gide, Svevo, Joyce... subratlla l'admiració per Proust. Exemple d'això és un quadre elaborat per a ús personal que conté una recepta literària d'aquest autor i la traducció, només començada, d'*A la recherche du temps perdu*.

● És també l'any en que la seva novella *Laura a la ciutat dels Sants* obté el premi Creixells que el consagra com a escriptor. Publicada el 1931 se'n fan nou edicions; serà l'obre més important i coneguda de l'autor i que al temps de la seva publicació es convertí quasi en un mite, sobretot la protagonista. Ho proven els molts articles que li dediquen, entre d'altres els de Carles Riba, Domènec Guansé, Just Cabot...⁵ El mateix any 1931 és membre del jurat del premi Creixells, de la mateixa manera que ho era el 1934 i el 1935.

● El 22 de juliol de 1931 és nomenat agent d'arbitris de l'Ajuntament de Barcelona amb caràcter interí, càrrec que tindrà en propietat el 21 de maig de 1932. El 17 d'agost passa als serveis directes del Batlle per a procedir a la correcció d'estil de les publicacions en català, de l'Ajuntament, i el 22 de novembre és designat per organitzar el servei de revisió ortogràfica.

● Aquest any 1932 continua amb la seva tasca de traductor. En aquest cas es tracta de *Gli Indifferenti*, d'Albert Moravia. Es també l'any en que se li mor el pare i passa a viure a casa de la seva germana, on troba una nova família en el matrimoni i el nebot al qual dedica el conte *L'estrella a la mà*.

● El juny de 1933 es convoca un concurs lliure per a proveir la plaça d'encarregat de la revisió ortogràfica ja referida, càrrec que obté el 28 de maig de 1934. Aquest any publica el seu segon recull de contes, *Oreig al desert*, i una antologia de contes, *L'esguard al mirall*. És ara que el troben membre del P.E.N. Club, associació internacional d'escriptors.

● L'any 1935 guanya un premi als Jocs Florals de Terrassa amb l'obra *El premi a la virtut o un idilli a la plaça de Sant Just*, publicada el mateix any, i opta al premi Ignasi Iglèsies de teatre amb *El vel de la felicitat*, abans titulada *El vel del misteri*, obra encara inèdita. Durant aquest any fou també membre dels Jocs Florals de Sants i del tribunal del premi Joaquim Folguera.

4. J. POVILL I ADSERÀ, *Quatre paraules amb Miquel Llor sobre 'L'endemà del dolor'*, «La Nau», 26 de novembre de 1929.

5. CARLES RIBA, '*Laura a la ciutat dels sants*' per Miquel Llor, «La Publicitat», 10 d'abril de 1931. DOMÈNEC GUANSÉ, *Un novel·lista català*, «La Rambla de Catalunya», núm. 52 (març de 1931), 11. JUST CABOT, *Miquel Llor, 'Laura a la ciutat dels sants'*, «Mirador», núm. 117 (30 d'abril de 1931).

● L'any 1936, quan es forma el Club dels Novellistes, n'és proposat president. És també proposat com a membre de la Junta del Grup Sindical d'Escriptors Catalans, que depèn de la C.N.T., càrrec que no acceptà al·legant que tenia molta feina. És ara quan tradueix *Amour, terre inconnue*, de Martín Maurice.

● L'any 1937 reedita als «Quaderns literaris» els contes *L'endemà del dolor* i *La clivella morada*.

● El 27 d'agost de 1938 se l'adscriu al Negociat Tècnic de les Oficines d'Ensenyament Primari, i per haver-se destruït el domicili on vivia a Barcelona —Consell de Cent, 221, 3.^r, 1.ª—, pels efectes d'un bombardeig, se'n va a viure a Horts del Llobregat.

● Són d'aquests anys una sèrie de notes i d'anècdotes quasi totes sobre la guerra, material que després elaboraria dins els seus escrits. També hi ha uns quants escrits curts sobre alguns temes i algunes tipificacions de personatges —*Veus de dolor*, octubre del 38; *La columna invisible*, juliol del 38; *Muralls*, juliol del 38; *La campana de vidre*, 1940; *L'enze*, juliol del 36; *El mediocre*; *L'Histrió*, agost del 38...—.

● L'any 1939 viu al carrer de l'Hort de la Vila, n.º 21, 2.ⁿ, 2.ª, a Barcelona i el febrer demana reingressar a l'Ajuntament, fent la consabuda declaració per a la depuració de responsabilitats.

● El 17 d'abril és funcionari a la Secció de Cultura, càrrec que se li confirma el 3 de maig, el 22 de juny i a l'agost, mentre se li segueix procediment davant l'Auditoria de Guerra. El 23 de desembre li comuniquen la seva admissió, sense sancions. Se'n va a viure altra vegada a Sant Vicenç dels Horts, a can Coll.

● La violència de la guerra va produir un gran sotrac en l'escriptor, home d'idees polítiques liberals i de temperament pacífic, i va influir sobre la seva religiositat de caràcter intel·lectual. Problema abans ja molt freqüent en les seves obres, però que ara s'aguditza cada vegada més amb el pas dels anys, convertint-se al final de la seva vida en obsessiu.

● És ara, l'any 1939, quan escriu el primer i únic llibre en castellà, *La venganza del Sr. Lobo*, que ell no cità mai i que contrasta amb el conjunt de la seva obra. Només es pot explicar per les circumstàncies del moment.

● Mentrestant continua la instrucció de l'expedient a l'Auditoria, i, per fi, el 14 de juny de 1943 és sobreseguda la causa. Aquest any Ignasi Agustí tradueix al castellà la *Laura a la ciutat dels sants* i *El somriure dels sants*, que en aquella època encara no havia aparegut en català. Finalment publica 30 exemplars de tres poemes, titulats *Tres nocturns*, en edició íntima d'homenatge.

Només li coneixem aquests tres poemes, a part d'alguns de circumstàncies.

● L'any 1944 J. M. Payà, tradueix al castellà *Tàntal* sota el títol de *Abismos*.

● Des del final de la guerra fins al 1946 no torna a manifestar-se públicament com a escriptor en català. Els anys anteriors han estat un parèntesi en la producció, o al menys en la publicació, no solament de Llor sinó de tots els escriptors catalans, per causes netament històriques.

● És ara, l'any 1946, en el moment en que és autoritzada la publicació de llibres en català, quan es funda l'editorial Selecta per Josep M. Cruzet i aquest li fa una opció de compra de totes les seves obres. Tot i amb això Miquel Llor no es reintegrà a l'ambient cultural i no se li coneix l'assistència a cap reunió literària d'aquesta època.

● L'any 1947 és nomenat oficial 1.^r de la Secció abans dita, a l'Ajuntament, per antiguitat. Obté el premi Concepció Rebell per l'obra *El somriure dels Sants*, novella que ha estat escrita segons totes les aparences, no pas perquè sigui una segona part de la *Laura*, sinó una mena de rectificació d'aquesta. És evident que canvia el tractament del tema i ens mou a preguntar-nos: ¿fins a quin punt l'autor està condicionat per les coaccions de les crítiques que va promoure la *Laura*, o bé per la influència d'una guerra que a la majoria dels homes provoca una recapacitació personal? A més, és la novella en la qual l'autor, seguint una tendència general, inclou els esdeveniments que ha viscut durant la guerra, tema freqüent dins la literatura d'aquest període.

● L'any 1947 surt *Cinc contes* (datat el 1935) amb gravats de Manuel Humbert.

● Pels anys 49-50 Llor rep la proposta, de part d'Enric Gómez, de fer la versió cinematogràfica de la *Laura*, projecte que es va elaborant fins l'any 53 en que es mor Enric Gómez sense realitzar-ho.

● L'any 1950 mateix publica *Jocs d'infants*, que havia de ser titulada *Quan Barcelona somreia*, l'obra preferida de l'autor i la que ell creia que més s'acostava a la seva exigència literària i que segons altres crítics és l'obra més madura de Miquel Llor. També és d'aquesta època la seva versió teatral de la novella *Laura a la ciutat dels sants*.

● L'any 1952 es fa una edició de tots els seus contes ja publicats i d'uns inèdits, sota el títol de *Tots els contes*. El 16 de desembre d'aquest any és nomenat oficial 1.^r de la Secció de Cul-

tura del Negociat d'Ensenyança, i més tard, «Oficial qualificat».

● L'any 1953 va començar a formar part del jurat del premi Victor Català de narracions, tasca que prosseguí durant els anys següents: 1955-56-59-62-63, i en fou president els anys 1960-61-65. Al mateix temps fou membre del jurat del Concurs de Cantogròs els anys 1961-62-63.

● L'any 1958 guanya el premi Joanot Martorell amb la novel·la *Un camí de Damasc*, publicada l'any següent. Aquesta serà l'última novel·la de Miquel Llor i només la tercera de tots aquests anys de postguerra. És aquest mateix any que obre a Tossa de Mar la galeria d'antiguitats «L'Aura», nom evocador del seu personatge més famós. Malgrat que ja havia practicat molt abans l'activitat d'antiquari per vocació, no és fins després de la guerra que s'hi dedica d'una manera constant per ajudar a l'economia familiar, utilitzant els soterranis de la llibreria del seu cunyat Valverde al carrer Fernando, 40.

● El 10 de juny de 1960 és jubilat del seu càrrec de l'Ajuntament.

● L'any 1961 ingressa a l'associació «Amigos de los Museos».

● L'any 1962 apareix com a col·laborador d'«Òmnium Cultural». Aquest és l'any en que s'intenta fer una altra adaptació al cinema de *Laura* a càrrec de Josep M. Font i Espina i Jordi Feliu i Nicolau. El 26 de juliol aquests transfereixen l'opció a Josep Virós i Moyes, qui actualment té els drets d'adaptació i reproducció de la pel·lícula, que no s'arribà a realitzar per diverses raons, entre elles, econòmiques i d'adaptació al públic d'aquesta època. De totes maneres, Josep Virós no ha perdut l'esperança de que la pel·lícula es realitzi, ni tampoc les ha perdudes Núria Espert, que en fóra la protagonista.

● L'any 63 Llor, en una relació bibliogràfica, esmenta que té uns contes en curs de redacció i que el recull portarà el títol de *Viatge a qui sap on, i altres narracions*, projecte que no va arribar a fer i que segurament inclouria els contes: *Invitació al vici* (1952), *Leticia* (1953), *Tant és que arrisquis...*, (1955), *L'heretge al Santuari* (1955), *De nou a dos quarts de deu* (1959), *Tres i no res* (1959), *Passatemps* (1960), *Tot un home* (1961), *Tema amb digressions* (1962), i *Viatge a qui sap on* (s. d.).

● Mor el 2 de maig de 1966, d'arteriosclerosi, malaltia que sofrí quasi dos anys.